

In Memoriam

Anssi Lonka

26.10.1933–15.4.2018

Filosofian tohtori, GTK:n Kuopion aluetoimiston entinen päällikkö Anssi Samuli Lonka menehtyi 15. huhtikuuta 2018 Kuopiossa. Anssi syntyi Kouvolassa 26.10.1933 rautatieläisen perheeseen, mikä tuolloin oli yleinen ammatti vilkkaassa rautateiden solmukohdassa. Pari vuotta vanhempi isovelji Harri lähti ylioppilaskirjoitusten jälkeen opiskelemaan matematiikkaa, ja Anssi aloitti geologian ja mineralogian opintonsa vuonna 1953 Helsingin yliopistossa. Vuosikymmeniä oppituaalia hallinnut professori Pentti Eskola oli jäämässä eläkkeelle, ja Anssin aloittaessa opintonsa professoriksi valittiin apulaisprofessorina toiminut Martti

Saksela monivaiheisen hakuprosessin jälkeen.

Opiskeluvuosina karttui kenttätyökokemusta Geologisen tutkimuslaitoksen (GTK) kartoitustehtävissä Mauno Lehijärven johtamassa kartoitusryhmässä, ja myös vuonna 1958 valmistunut pro gradu -työ Jaalan-Litin sarvivälkerapakivijuonista kohdistui kentällä hankittuun materiaaliin. Vaikka Saksela oli malmigeologi, olivat rapakivet jo tuolloin Helsingin yliopiston geologian laitoksessa merkittävä tutkimuskohde, sillä laitoksen assistenttina toiminut Antti Savolahti väitteli vuonna 1956 tohtoriksi Anssin gradualueen lähistöllä sijaitsevan Ahveniston rapakivimasiivin geologiasta.

Heti maisteritutkinnon jälkeen Anssi liittyi Suomen Malmi Oy:n geologikuntaan, mutta valmisteli myös lisensiaattityönsä graduaiheen pohjalta vuonna 1960. Väitöskirjatyön ohjaajaksi tuli myöhemmin professori Kalle Neuvonen Turun yliopistosta, jossa Lonka väitteli vuonna 1967. Työn ohella tehty väitöstutkimus käsitteli sedimenttisyntyisten fylliittien hivenainekoostumusta. Tutkimuksessa hän selvitteli tilastollisten menetelmien avulla meriveteen ja makeaan veteen kerrostuneiden sedimenttien geokemiallista karakteristiikkaa ja kykeni näin erottamaan erilaisia kerrostumisympäristöjä. Vaikka hän jo tuolloin hyödynsi peruslaskennassa toisen sukupolven tietokonetta, oli työssä käytetty tilastollinen menetelmä, faktorianalyysi, kuitenkin laskennan osalta hyvin työläs. Niinpä kahden pienen lapsen perheessä tutkija keskittyi laske- ja kirjoitustyöhönsä autotalliin sijoitettussa rauhallisessa työpisteessä. Nykyisin tilastolliseen käsittelyyn on omat tietokoneohjelmistonsa, ja geokemiallisen datan faktorianalyysiä käytetään edelleen muiden menetelmien ohella geologisten prosessien selvityksessä.

Anssin työnantaja Suomen Malmi Oy suoritti itsenäistä malminetsintää koko Suomen alueella, mutta toimintaperiaate muokattiin 1960-luvun puolivälissä geofysiikan mittauksia ja kairausta suorittavaksi palveluorganisaatioksi, ja yhtiön geologikunta joutui siirtymään muihin tehtäviin. Vastavalmistunut tohtori toimi aluksi tutkijana Geologian tutkimuskeskuksen kallioperäosastossa ja valmisteli muun muassa Kaustisen 1:100 000 kallioperäkarttalehden 2323 mutta siirtyi sitten vuonna 1970 malmiosastolle. Toimipaikka samalla vaihtui Espoosta Kuopioon. Vuodesta 1979 Lonka toimi Kuopion aluetoimiston esimiehenä. Toimisto oli vuokralla viidessä eri toimipisteessä ympäri kaupunkia, ja toimiston päällikkö joutui valmistelemaan uuden toimitalon sijoittamisen ja rakentamisen Kuopion

Neulaniemeen. Talo valmistui kymmenen vuoden intensiivisen valmistelutyön jälkeen 1989 ja se toteutti erinomaisesti paikallisen tutkijakunnan tarpeet ja haaveet.

Anssin opiskeluaajoista alkaneet suhteet läheisiin ystäviin säilyivät lämpiminä koko elämän ajan, mutta esimiesasemassa hän arvioi tarkasti ja tasapuolisesti suhtautumisensa työtovereihin ja alaisiin. Hajallaan sijainnut toimisto pääsi hänen aikanaan saman katon alle, ja sen myötä Anssi pääsi suuntaamaan koko aluetoimiston työskentelyä oikeaan ja tulokselliseen suuntaan. Työskentelyilmapiiri muodostui hyväksi, ja aluetoimisto kehittyi halutuksi ja palkitsevaksi työpaikaksi.

Muutaman kesän kenttätöitä Kaustisella ja asuminen Konsta Jylhän naapurissa tekivät Anssista kansanmusiikin ystävän ja vakituisen musiikkijuhlien kävijän. Hän seurasi myös innokkaasti urheilua, erityisesti pesäpallo oli nuoruudessa Kouvolan Pallonlyöjien joukkueessa hankitun kokemuksen perusteella koko elämän ajan lähellä sydäntä.

Kunnioitamme aikaansaavan ja tunnollisen tutkijan, esimiehen ja lämpimän ystävän elämäntyötä ja osallistumme Irma-puolison sekä lasten, Hilkan ja Valterin suruun Anssin poismenon johdosta.

HEIKKI PAPUNEN

htpapunen@gmail.com

Heikki Papunen on geologian ja mineralogian emeritusprofessori ja Anssin pitkäaikainen ystävä.

AHTI SILVENNOINEN

ahti.silvennoinen@kolumbus.fi

Ahti Silvennoinen toimi GTK:n Rovaniemen toimiston päällikkönä ja Anssin kollegana.